

สารบัญ

•

คำนำ	8
กิตติกรรมประกาศ	16
หน่วยงานสนับสนุน	20
เอกสารและวิดีโอออนไลน์	22
บทที่ 1 นโยบายด้านการศึกษานานาชาติ	34
นโยบายใต้น้ำที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้	38
เพราะเหตุใดจึงต้องศึกษานโยบายด้านการศึกษานานาชาติ	42
เพราะเหตุใดจึงต้องเรียนรู้จากระบบการศึกษาเหล่านี้	46
ถอดบทเรียน	52
ปรับปรุงคุณภาพครูและคุณภาพการจัดการเรียนรู้พร้อมกัน	59
การเรียบเรียงเนื้อหาในเล่ม	62
บทที่ 2 บริบทต่างๆ ของการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้	66
ออสเตรเลีย	69
แคนาดา	76
ฟินแลนด์	87
ฮ่องกง	94
สิงคโปร์	105
ความคิดรวบยอด	112
บทที่ 3 การสรรหาและฝึกหัดครูเพื่อเข้าสู่วิชาชีพ	116
สรรหาผู้เหมาะสมที่สุด	119
จำนวนค่าตอบแทน	119
ความตั้งใจของวิชาชีพ	123
กระบวนการคัดเลือกครู	127
การสร้างครูผู้เชี่ยวชาญ	137
การฝึกหัดอันนำมาซึ่งการปฏิบัติการสอนอย่างเป็นมืออาชีพ	148

การแนะแนว	180
ถอดบทเรียน	201
บทที่ 4 การพัฒนาการจัดการเรียนรู้คุณภาพสูง	206
แรงจูงใจและสาธารณูปโภคที่เอื้อต่อการเรียนรู้	210
เวลาและโอกาสปฏิบัติงานร่วมกัน	217
การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้	224
งานวิจัยของครู	235
การพัฒนาทางวิชาชีพที่นำโดยครู	241
การประเมินผลและการให้คำแนะนำ	249
ถอดบทเรียน	272
บทที่ 5 วิชาชีพทางการศึกษาและการเป็นผู้นำในวิชาชีพ	276
เส้นทางอาชีพ	280
โอกาสนำการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	299
การเฟ้นหาและพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน	308
ถอดบทเรียน	331
บทที่ 6 ความอุตสาหกรรมในการสร้างความเสมอภาค	334
การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน	337
การสรรหาและสนับสนุนครูในโรงเรียนขาดแคลน	348
ถอดบทเรียน	373
บทที่ 7 บทเรียนโลกเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	378
การหยิบยืมนโยบาย: เรียนรู้จากความสำเร็จ	381
ขอบฟ้าการศึกษาใหม่	401
สรุปผลการศึกษา	431
ภาคผนวก ก ระเบียบวิธีวิจัย	426
ภาคผนวก ข แผนการจัดการเรียนรู้	430
โรงเรียนประถมศึกษาชั้นหลุน	
ภาคผนวก ค แบบประเมินการประกวดการจัดการเรียนรู้	440
โรงเรียนซีเป่า	
เอกสารอ้างอิง	444
รัฐจักผู้เขียน	466
รัฐจักผู้แปล	469

Empowered Educators

*How High-Performing Systems
Shape Teaching Quality
Around the World*

•

by

Linda Darling-Hammond

ปั้นครู เปลี่ยนโลก
ถอดนโยบายสร้างครูแห่งศตวรรษที่
21

แปลโดย
ชลิตา หนูหล้า

คำนำ

•

เราน่าจะเห็นพ้องกันว่าโรงเรียนที่ดีคือโรงเรียนที่เต็มไปด้วยครูผู้เก่งกาจ และประเทศ รัฐ หรือมณฑลหนึ่งๆ จะเต็มไปด้วยโรงเรียนที่ดีได้ก็ด้วยการนำครูผู้เก่งกาจไปสู่โรงเรียนเหล่านั้นทั้งหมด ผมคิดว่าคงมีคนจำนวนเพียงเล็กน้อยที่ไม่เห็นด้วยกับข้อความข้างต้น ทว่าคำถามที่ตามมาคือ เราจะทำได้อย่างไร

ย้อนเวลากลับไปช่วงหลายปีก่อนสงครามกลางเมืองอเมริกาจะปะทุขึ้น เราต่างรู้ว่านี่คือเวลาที่เค้าโครงของระบบการศึกษาสหรัฐอเมริกาที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันเริ่มเป็นรูปเป็นร่าง ภายใต้การนำของแคเธอรีน บีเชอร์ (Catherine Beecher) และฮอเรช แมนน์ (Horace Mann) เดิมโรงเรียนในชุมชนต่างๆ จำให้ชายหนุ่มเป็นผู้สอนเด็กๆ ที่ว่างเว้นจากการทำงานในไร่ ขณะที่เหล่าภรรยาเป็นแม่บ้านเด็กผู้หญิงจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ทำงานในโรงสีเป็นเวลาหลายชั่วโมงต่อวันโดยไม่เกิดประโยชน์ใดผลใด และผู้ได้รับการศึกษาส่วนใหญ่ก็เพียงได้แค่หัดและฝึกฝนการอ่านเขียนขั้นพื้นฐาน และ “บวกลบคูณหาร” เท่านั้น

บีเชอร์และแมนน์นำเสนอหนทางอื่น คือให้ชายหนุ่มเหล่านั้นทำงานในโรงสีบ้าง และให้การศึกษาแก่หญิงสาวที่เดิมทำงานในโรงสี แม้คนทั้งสองจะเห็นว่าแนวทางดังกล่าวจะเป็นการเสริมสร้างทักษะแก่สตรีและยังสนับสนุนการก่อตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูเพื่อเตรียมความพร้อมวิชาชีพ แต่การนำผู้หญิงมาสู่ระบบการศึกษากลับให้ผลลัพธ์อื่นเมื่อแนวความคิดดังกล่าวแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา

นักบริหารยุทธศาสตร์และเทศบาลเมืองทั้งหลายต่างคำนึงถึงผลประโยชน์ทางธุรกิจเป็นหลักโต้แย้งว่า โรงเรียนสามารถให้ค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อย น้อยๆ แก่ครูผู้หญิง เพราะหญิงสาวที่เป็นโสดนั้นอาศัยอยู่กับพ่อแม่ จึงไม่มีรายจ่ายมากนัก หรือถ้าพวกเขาแต่งงานแล้วก็เป็นหน้าที่ของสามีที่จะหาเลี้ยงครอบครัว พวกเขาไม่ต้องเก่งกาจนัก เพราะพวกเขาไม่จำเป็นต้องมีความรู้มากกว่านักเรียนที่ต้องการเพียงแค่ความรู้พื้นฐานนานวันเข้า หญิงสาวเหล่านี้ยังต้องออกจากงานเมื่อตั้งครรภ์ด้วย การทุ่มเทฝึกฝนพวกเขาเป็นครูจึงไม่คุ้มค่า จริงอยู่ที่การขับเคลื่อนระบบการศึกษาใหม่นี้อาศัยทักษะและความสามารถที่แท้จริง โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ที่มีโรงเรียน ผู้คน และงบประมาณจำนวนมากให้ดูแล ทว่าผู้บริหารทั้งหลายผู้สั่งว่าครูต้องทำอะไรและอย่างไรจะเป็นชายที่ได้รับค่าตอบแทนสูงกว่าครูอยู่ร่ำไป รูปแบบการบริหารจัดการเช่นนี้แพร่หลายในภาคอุตสาหกรรมอันรุ่งเรืองของสหรัฐอเมริกาและประสบความสำเร็จอย่างสูง จึงไม่มีเหตุผลที่มันจะล้มเหลวในระบบการศึกษา

และมันก็นำหมุดหมายใหม่แห่งการจัดการศึกษามาสู่โลกได้จริงภายในกลางศตวรรษที่ 20 สหรัฐอเมริกามีแรงงานมีการศึกษาที่ดีที่สุดในโลก ผ่านการใช้แนวทางการบริหารจัดการแรงงานในภาคอุตสาหกรรมดังกล่าวในโรงเรียน

นักการศึกษาจากนานาประเทศมาศึกษาดูงานระบบการศึกษาในสหรัฐอเมริกา เรียนรู้ และนำองค์ความรู้กลับไปสู่บ้านเกิดเมืองนอน รูปแบบการจัดการศึกษาในสหรัฐอเมริกาก็ปรับใช้ในสถานศึกษาทั่วโลก กระนั้น โลกกลับพลิกผันในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 เมื่อประเทศที่ขึ้นแค้นเรียนรู้รูปแบบการบริหารจัดการข้างต้นเพื่อบ่มเพาะทักษะพื้นฐานเดียวกันกับที่ถูกสอนในโรงเรียนของประเทศที่พัฒนาแล้ว ทว่าผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเหล่านี้เต็มใจที่จะรับค่าตอบแทนที่ต่ำกว่าคู่แข่งจากประเทศพัฒนาแล้วมาก งานสำหรับแรงงานที่มีเพียงทักษะพื้นฐานในประเทศพัฒนาแล้วรั่วไหลสู่แรงงานจากดินแดนที่นายจ้างสามารถจ่ายสำหรับทักษะเดียวกันด้วยราคาที่ต่ำกว่า ผู้คนในประเทศ

ยากจนหลายร้อยล้านคนพ้นจากความล้าเคียดด้วยทางสายนี้ ทว่าแรงงาน
ในประเทศพัฒนาแล้วผู้มีเพียงทักษะพื้นฐานเหล่านั้นกลับเผชิญปัญหาใหญ่
ยิ่งกว่านั้น ภาระงานที่มีแบบแผนตายตัวยังทยอยตกเป็นของหุ่นยนต์
และเครื่องจักร ตลาดงานของผู้มีเพียงทักษะพื้นฐานในประเทศถูกบดขยี้
ด้วยการถูกฉกฉวยอาชีพและการถูกแทนที่ด้วยระบบอัตโนมัติ

การบริหารจัดการโรงเรียนตั้งโรงงานอุตสาหกรรมจึงถูกล้มระงับ
หมดยก ประเทศแล้วประเทศเล่าเริ่มตระหนักว่าครูผู้กระเปียดกระเสียด
เหล่านี้ซึ่งทำได้เพียงถ่ายทอดทักษะพื้นฐานๆ และรับคำสั่งจากผู้บริหาร
โรงเรียนซึ่งก้าวสู่ตำแหน่งด้วยทักษะการบริหาร ไม่ใช่ด้วยทักษะการ
จัดการเรียนรู้นั้นไม่อาจรับมือกับภาระงานที่พึงรับผิดชอบได้ต่อไป ระบบ
การศึกษาเช่นนี้จะให้ผลลัพธ์อันพึงประสงค์ได้อย่างไร ในเมื่อครูทั้งหลาย
มักเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุด ศึกษาต่อในสถาบัน
อุดมศึกษาที่คุณภาพต่ำที่สุด ได้รับรายได้น้อย ไม่มีอาชีพอื่นให้ใฝ่ฝัน
และได้รับรางวัลตอบแทนตามระยะเวลาในวิชาชีพ ไม่ใช่ตามคุณภาพงาน
ที่ดีขึ้น เพราะผู้ที่ถูกคาดหวังให้แสวงหาหนทางพัฒนาศักยภาพของเด็กๆ
เป็นคนอื่น ไม่ใช่พวกเขา รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนนี้จึงไม่อาจ
บรรลุภารกิจที่พึงสำเร็จได้เลย

หากต้องการคงมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชากรต่อไป
ภารกิจที่ประเทศพัฒนาแล้วทั้งหลายจำเป็นต้องทำเดี๋ยวนี้คือการถ่ายเท
องค์ความรู้ ทักษะ ทัศนคติ และคุณค่าที่เดิมถูกสงวนแก่นักเรียนจาก
ครอบครัวชนชั้นนำสู่นักเรียนทั้งหมดในประเทศ นักเรียนทุกคนที่สำเร็จ
การศึกษาจะต้องมีคุณสมบัติที่ผู้นำในอนาคตควรมี รวบรวม
ศตวรรษที่ 19 ในสหรัฐอเมริกา ซึ่งผู้คนเพียงหยิบมือมีโอกาสศึกษาต่อ
ระดับอุดมศึกษานั้น เห็นได้ชัดว่าโรงเรียนมัธยมปลายที่มีกำลังจ้างงาน
ครูผู้ผ่านการฝึกหัดอย่างดีล้วนแต่เป็นโรงเรียนที่ให้การศึกษากว่าที่
ชนชั้นนำในอนาคต หากพูดอย่างตรงไปตรงมาคือ รูปแบบการบริหาร
จัดการโรงเรียนเช่นโรงงานอุตสาหกรรมเป็นรูปแบบเดียวที่ถูกใช้เพื่อ
ให้การศึกษแก่ชนชั้นล่างจำนวนมหาศาลในเวลานั้น

ทว่ารูปแบบการบริหารจัดการดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ผลลัพธ์อันรุ่มรวยแก่นักเรียนจำนวนมาก หากแต่รูปแบบการบริหารจัดการครูอย่างมีอาชีพต่างหากที่จะสามารถตอบโจทย์ดังกล่าว การค้นหาจึงเริ่มต้นขึ้น รูปแบบใดที่เหมาะสม ครูในอนาคตควรมาจากที่ใด ครูจะถูกดึงดูดสู่วิชาชีพได้อย่างไร ครูจะต้องผ่านการฝึกหัดแบบใด เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นอย่างไร ถูกคัดเลือกด้วยวิธีใดและด้วยเกณฑ์อะไร ภาระงานใดบ้างจะถูกหยิบยื่นให้ครู และจะถูกจัดสรรอย่างไร แรงจูงใจใดจะกระตุ้นให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ จะออกแบบสถานที่ทำงานอย่างไรเพื่อให้ครูพัฒนาทักษะ หลักสูตร สถานศึกษา ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนจะเป็นอย่างไรถ้าหากผู้ที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนและพัฒนาโรงเรียนไม่ใช่ผู้บริหาร นักวิเคราะห์นโยบายและแผน หรือนักวิจัย ทว่าเป็นครูเอง คำตอบของคำถามเหล่านี้จะนำมาซึ่งรูปแบบการจัดการศึกษาอันพึงประสงค์ได้อย่างไร และรูปแบบการจัดการศึกษาอย่างเปี่ยมมีอาชีพจะเป็นอย่างไร หากไม่ถูกจำกัดในโรงเรียนที่ร่ำรวยไม่กี่แห่ง แต่ประยุกต์ใช้ในทุกรัฐในทุกรัฐ หรือมณฑลหนึ่ง ๆ

งานวิจัยอันเป็นที่มาของหนังสือเล่มนี้มุ่งตอบคำถามนั้น อันอาจเป็นคำถามสำคัญที่สุดที่นักการศึกษาในปัจจุบันต้องเผชิญ สามปีที่แล้วผมและเพื่อนร่วมงานคือเบตซี บราวน์ รุสซี (Betsy Brown Ruzzi) หัวหน้าแผนกมาตรฐานการศึกษานานาชาติแห่งศูนย์การศึกษาและเศรษฐกิจแห่งชาติหรือ NCEE's CIEB (National Center on Education and the Economy's Center on International Education Benchmarking) ทาบตามลินดา ดาร์ลิง-แฮมมอนด์ (Linda Darling-Hammond) ให้เป็นผู้นำในการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพครูจากนานาชาติ เพื่อเรียนรู้ว่าอะไรคือคำตอบของประเทศผู้นำทางการศึกษา ดาร์ลิง-แฮมมอนด์เป็นหนึ่งในนักวิจัยด้านการศึกษาชั้นนำของโลกผู้บุกเบิกวิชาชีพทางการศึกษา และเธอก็ยินดีต้อนรับโอกาสนี้โดยทั่วไปงานวิจัยรูปแบบนี้มักนำโดยนักวิจัยคนหนึ่ง ร่วมกับกลุ่มนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

ผู้ปฏิบัติการภาคสนาม ทว่าดาร์ลิง-แฮมมอนต์ไม่ทำเช่นนั้น เธอรวบรวมนักวิจัยชั้นนำจากทั่วโลกเพื่อร่วมทำงานวิจัยชิ้นใหญ่นี้ ผลลัพธ์จากความร่วมมือระหว่างนักวิจัยผู้โดดเด่นเหล่านี้จึงน่าประทับใจ ทั้งต่อบททุกสิ่งที่เราหวังและยังน่าทึ่งเกินความคาดหมาย

หนังสือเหล่านี้ไม่ได้เสนอต้นแบบจากประเทศ รัฐ หรือมณฑลใดให้คัดลอก ทว่าเสนอเรื่องราวการลองผิดลองถูกของประเทศ รัฐ และมณฑลเหล่านี้ ซึ่งต่างมีโอกาสและหนทางที่แตกต่างกัน ในระหว่างการลองผิดลองถูกนั้น ประเทศเหล่านี้ต่างหยาบยืมความฝัน ความคิด และเครื่องมือเครื่องมือซึ่งกันและกัน จนแบบแผนการพัฒนาค่อยๆ ปรากฏขึ้น ผู้อ่านจึงต้องเก็บเล็กผสมน้อยจากแบบแผนดังกล่าว จากชิ้นส่วนนโยบายและแนวปฏิบัติจากหนังสือทั้งเล่มนี้และเล่มอื่นๆ ในชุดเดียวกันเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสม ก่อนปรับใช้แนวทางที่ได้เรียนรู้กันในบริบทเฉพาะ ด้วยคุณค่าเฉพาะ เพื่อบรรลุเป้าหมายของตนเอง

ความเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกฟ้าคว่ำดินในบางพื้นที่นั้นสร้างแรงบันดาลใจได้ไม่น้อย ขณะที่หลายประเทศฝึกหัดครูอย่างหมดอาลัยตายอยาก ไม่เชื่อว่าตนจะสร้างความเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นได้ด้วยเงื่อนไขทางการเมือง ฟินแลนด์กลับตัดสินใจยุบสถาบันผลิตครูทั้งหมดในคราวเดียวเพื่อก่อตั้งใหม่ในจำนวนที่น้อยกว่ามาก สถาบันใหม่เหล่านี้ล้วนขึ้นตรงต่อมหาวิทยาลัยวิจัยและมีหลักสูตรที่ยืดโยงกับเป้าหมายทางการศึกษาของประเทศเหมือนกัน เชียงไฮ้ออกแบบระบบความก้าวหน้าในอาชีพเสียใหม่ เพื่อเปลี่ยนจากครูแบบลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา โดยคำตอบแทน อำนาจในการตัดสินใจ อิสรภาพ รวมถึงวิทยฐานะของครูจะเติบโตขึ้นพร้อมกับความก้าวหน้านั้น ทั้งสิงคโปร์และออสเตรเลียต่างปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างระมัดระวังเพื่อยกฐานะวิชาชีพ เช่นเดียวกับการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพเพื่อยกฐานะวิชาชีพแพทย์ กฎหมาย วิศวกรรม บัญชี และวิชาชีพอื่น ๆ

กระนั้นก็พึงระวัง เพราะทั้งดาร์ลิง-แฮมมอนด์และผู้ร่วมวิจัยต่างชี้ว่า ไม่ใช่เพียงแค่นวัตกรรมใดนวัตกรรมหนึ่งเท่านั้นที่จะยกระดับคุณภาพครู ทว่าระบบการศึกษาทั้งระบบและวิธีที่นวัตกรรมต่างๆ ประสานอยู่ร่วมกันต่างหากคือสิ่งที่สำคัญที่สุด ไม่ใช่เพียงการประกันคุณภาพครูทุกคนหรือบางส่วนเท่านั้นที่จะสร้างความแตกต่างในหมู่นักเรียน ทว่าเป็นความเชื่อมโยงระหว่างการประกันคุณภาพครูและการออกแบบระบบการศึกษาที่ครอบคลุมระบบประกันคุณภาพครูด้วย โดยมีความเสมอภาคเป็นกุญแจสำคัญ ไม่ใช่เพียงรับประกันว่าครูใหม่จะได้เรียนรู้สาระสำคัญของการจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนที่มีรายได้น้อยหรือเป็นชนกลุ่มน้อย หรือจะได้ฝึกประสบการณ์ทำงานเล็กๆ น้อยๆ ในโรงเรียนที่มีนักเรียนเหล่านั้นเท่านั้น ทว่าด้วยการออกแบบโครงสร้างการเติบโตในอาชีพของเชิงยงไศครูจะไม่สามารถก้าวหน้าทางอาชีพได้เลยหากไม่เคยทำงานในโรงเรียนที่มีนักเรียนกลุ่มดังกล่าว ในสิงคโปร์ ส่วนใหญ่แล้วครูที่ดีที่สุดคือครูที่มีจำนวนนักเรียนผู้มียาได้น้อยและเป็นชนกลุ่มน้อยในความดูแลมากที่สุด และครูยังถูกปลูกฝังให้วินิจฉัยตลอดจนให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ต้องการอย่างทันท่วงที ไม่ทอดทิ้งนักเรียนคนใดไว้เบื้องหลัง ในไทรอนโตหนึ่งในพื้นที่ซึ่งนักเรียนมีความหลากหลายมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลก ความเสมอภาคถูกคำนึงถึงในการบริหารจัดการการพัฒนาคุณภาพครูในทุกแง่มุม และรัฐบาลออสเตรเลียก็ร่วมมือกับครูเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อการพัฒนาหลักสูตรการศึกษา ที่จะมอบโอกาสจำนวนมากแก่นักเรียนผู้เป็นชนพื้นเมืองเพื่อให้ทำความเข้าใจตนเองผ่านเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน

ผลลัพธ์ของชิ้นส่วนที่ปะติดปะต่อเหล่านี้แตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากโลกที่แคเธอรีน บีเชอร์ และฮอเรซ แมนน์ สร้างเมื่อกว่าศตวรรษก่อน ระบบการศึกษาแถวหน้าคัดเลือกครูจากเหล่านักเรียนผู้มีศักยภาพเพื่อรับประกันว่าครูจะไม่เพียงมีองค์ความรู้ทางวิชาการที่ลึกซึ้ง ทว่ายังสามารถเข้าใจเด็กๆ และมีความมุ่งมั่นต่อการจัดการเรียนรู้ พวกเขา

ปรับปรุงคุณภาพสถาบันผลิตครูเพื่อสร้างครูผู้เข้าใจเนื้อหาวิชาที่จะต้องจัดการเรียนการสอน ตลอดจนมีทักษะการจัดการเรียนรู้ และพวกเขา ยิ่งก้าวไปถึงการยกฐานะวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นวิชาชีพที่มีฐานะทางสังคมสูง ผ่านการออกแบบมาตรฐานวิชาชีพใหม่ให้ทัดเทียมมาตรฐานวิชาชีพที่มีฐานะทางสังคมสูงอื่นๆ ระบบการศึกษาเหล่านี้ปรับปรุงระบบโรงเรียนและการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้ครูสามารถทำงานร่วมกันและสร้างเสริมประสบการณ์ที่ดียิ่งขึ้นแก่นักเรียน แทนที่จะเพียงสอนตามที่ได้รับมอบหมายภายในชั้นเรียนของใครของมัน ครูเหล่านี้เป็นฟันเฟืองขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียน ผ่านการดำเนินการวิจัยด้วยตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขยายขอบเขตขององค์ความรู้ด้วยความช่วยเหลือจากชุมชนวิจัย ไม่ใช่เพียงแค่ขอคำแนะนำจากนักวิจัยในมหาวิทยาลัยต่างๆ ครูในระบบการศึกษาชั้นนำเหล่านี้จึงได้รับความเคารพ ไม่ใช่เพราะการส่งเสริมให้ปฏิบัติต่อครูด้วยความเคารพ หากเพราะครูเป็นผู้เชี่ยวชาญในวิชาชีพ เป็นผู้ถูกคาดหวังให้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพในสภาพแวดล้อมการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

หนังสือเล่มนี้ได้บันทึกความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นเอาไว้อย่างละเอียดแล้ว

มาร์ก ทักเกอร์ (MARC TUCKER)

ประธานศูนย์การศึกษาและเศรษฐกิจแห่งชาติ
สหรัฐอเมริกา

กิตติกรรมประกาศ

•

ไม่มีงานสำคัญชิ้นใดถูกล่วงได้โดยปราศจากความร่วมมือและเกื้อกูลของผู้คน เราทั้งชาวซั้งและขอขอบคุณบุคคลเหล่านี้ ตลอดจนองค์กรทั้งหลายที่ได้อุทิศกำลังและเวลาแต่การออกแบบและดำเนินการวิจัย รวมถึงผู้แบ่งปันองค์ความรู้และประสบการณ์เพื่อการจัดทำหนังสือ

ประการแรก เราขอขอบคุณมาร์ก ทักเกอร์ และเบตซี บราวน์ รัชชี แห่งศูนย์การศึกษาและเศรษฐกิจแห่งชาติสำหรับแนวความคิด ทิศทาง และความช่วยเหลือจนงานวิจัยบรรลุผล ขอขอบคุณผู้ให้คำปรึกษาจากแผนกมาตรฐานการศึกษานานาชาติ ผู้ตรวจทานฉบับร่างและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ได้แก่ เจิงโกหมิง, ไมเคิล เดย์, ลีซิงกง, โทนี แมคเคย์, แบร์รี แมคกอว์, เออร์ซูลา เรโนลด์ และจางหมินเสวี่ยน

เราขอแสดงความระลึกถึงมูลนิธิฟอร์ด (Ford Foundation) สำหรับข้อมูลการบริหารจัดการเวลาในแต่ละระบบการศึกษา เราขอขอบคุณบาร์เน็ตต์ เบอร์รี ตลอดจนนักการศึกษาจากศูนย์คุณภาพการจัดการเรียนรู้ผู้ร่วมแบ่งปันมุมมองและประสบการณ์

ขอแสดงความขอบคุณจากใจจริงต่อสมาชิกกลุ่มงานวิจัย ได้แก่ ซอนย่า เคลเลอร์ และจอน ชไนเตอร์ ผู้เป็นกำลังสำคัญของการออกแบบและบริหารการดำเนินการวิจัย รวมถึงเมาเดอ เองสตอร์ม สำหรับความช่วยเหลือในการรวบยอดแนวปฏิบัติจากการเปรียบเทียบข้ามกรณีศึกษาในงานวิจัยได้อย่างเยี่ยมยอด ขอขอบคุณแคธลีน คุซแมน,

เบน เพนเตอร์-คัตลิป และจัสติน ซามาฮา สำหรับความทุ่มเทพัฒนา
โสตทัศนูปกรณ์เพิ่มเติมไปกับหนังสือเล่มนี้ และเบรندن วิลเลียมส์-เคียฟ
และเจนนีเฟอร์ ครอว์ สำหรับการจัดการเว็บไซต์งานวิจัย

นอกจากผู้นำการศึกษาแต่ละกรณีศึกษาซึ่งได้กล่าวไว้แล้วใน
รายนามผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ เรายังขอแสดงความซาบซึ้งต่อความร่วมมือ
ของผู้ร่วมดำเนินการวิจัย ได้แก่ ไรซา อาร์ห์ดีไอเนน, เจสส์ลิน ฮอลลาร์,
หลี่เจียเจิง, แอนน์ลีเบอร์แมน, พาเมลา ออสมอนต์-จอห์นสัน, เซน ปิซานี,
ปาสิ ซอห์ลเบิร์ก และแจ็กเกอลีน ซอห์น รวมถึงโรเบิร์ต รอชแมน
ผู้วิเคราะห์และเปรียบเทียบกรณีศึกษา

นอกจากนี้ เราขอขอบคุณนักการศึกษาหลายๆ ท่านที่เรา
ได้พูดคุยด้วย โดยเฉพาะจากภาควิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเมลเบิร์น
ซิดนีย์ และวูลลองกอง รวมถึงมหาวิทยาลัยลาโทรบ มหาวิทยาลัยเซียงไฮ้
นอร์มอล และมหาวิทยาลัยอีสต์ไชน่านอร์มอล มหาวิทยาลัยเฮลซิงกิ
มหาวิทยาลัยแอลเบอร์ตา มหาวิทยาลัยบริติชโคลัมเบีย มหาวิทยาลัย
คาลกาณี และมหาวิทยาลัยออนแทรีโอ รวมถึงสถาบันการศึกษาแห่งชาติ
มหาวิทยาลัยนานาชาติ

เรายังรู้สึกขอบคุณต่อการสละเวลาทำงานวิจัยนี้ของผู้กำหนด
นโยบายหลายๆ ท่าน งานวิจัยนี้จะไม่อาจลุล่วงได้เลยหากปราศจาก
ความร่วมมือของกระทรวงศึกษาธิการ สมาพันธ์ครู รวมถึงหน่วยงาน
ราชการและหน่วยงานกำกับดูแลในพื้นที่ เราขอมอบคำขอบคุณแต่
เจ้าหน้าที่อาวุโสหลายท่านในหน่วยงานเหล่านี้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับ
บริบทและเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา ทั้งยังเอื้อเพื่อเวลาและ
มุมมองอันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย

ขอขอบคุณโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครู บุคลากร และ
นักเรียนที่ยินดีต้อนรับเรา ให้ข้อมูลและวัตถุดิบที่จำเป็น รวมถึงโอกาส
การสังเกตการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะบุคลากรและนักเรียนโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลายเอนกาทิน โรงเรียนประถมศึกษาแคนลีย์เวล

โรงเรียนประถมศึกษาโฮมบุงเวสต์ โรงเรียนประถมศึกษาฟุตสเครย์นอร์ธ
โรงเรียนประถมศึกษาวิลล์มอดด์ปาร์ค และโรงเรียนประถมศึกษาโรซานนา
กอล์ฟลิงก์ส ในออสเตรเลีย โรงเรียนประถมศึกษาที่มีลึปโปโร โรงเรียน
ประถมศึกษาปอยกีลากโซ โรงเรียนฝึกหัดครูลานกินโคสกี โรงเรียนฝึกหัด
ครูโคอูลูเมสตารี และโรงเรียนฝึกหัดครูวิกกีในฟินแลนด์ โรงเรียนประถม
ศึกษาเซียงไฮ้เจียงซูโรดหมายเลขห้า โรงเรียนนาร์องระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้นซีเป่า โรงเรียนประถมศึกษาผู้เจียงหมายเลขสอง และโรงเรียน
ประถมศึกษาซีหลุนในเซียงไฮ้ รวมถึงโรงเรียนมัธยมศึกษาครานจี และ
โรงเรียนสตรีราฟเฟิลส์ในสิงคโปร์

งานวิจัยนี้ถูกล่วงได้ด้วยอุปการะคุณแห่งผู้อุทิศเวลา กำลัง และ
ความเชี่ยวชาญ ขอบกพร่องและข้อตกหล่นใดๆ เป็นของคณะผู้เขียนทั้งสิ้น

หน่วยงานสนับสนุน

•

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากแผนกมาตรฐานการศึกษา
นานาชาติ ศูนย์การศึกษาและเศรษฐกิจแห่งชาติ รวมถึงเป็นส่วนหนึ่ง
ของรายงานระบบประกันคุณภาพครูทั่วโลก สืบค้นรายละเอียดของ
งานวิจัยได้ที่ www.ncee.org/cieb



CENTER ON INTERNATIONAL
EDUCATION BENCHMARKING
LEARNING FROM THE WORLD'S HIGH PERFORMING EDUCATION SYSTEMS

แผนกมาตรฐานการศึกษานานาชาติอันเป็นส่วนหนึ่งของ
ศูนย์การศึกษาและเศรษฐกิจแห่งชาติได้ให้ทุนสนับสนุนและศึกษา
ระบบการศึกษาชั้นนำทั่วโลก เพื่อเรียนรู้แนวทางยกระดับประสิทธิภาพ
และได้นำเสนอข้อมูลใหม่ๆ ตลอดจนบทวิเคราะห์ผลประเมินสมรรถนะ
นักเรียนมาตรฐานสากลหรือ PISA (Programme for International
Student Assessment) ในประเทศที่มีผลประเมินดังกล่าวสูงอย่าง
สม่ำเสมอ ผ่านหนังสือ รายงาน เว็บไซต์ จดหมายข่าวรายเดือน ตลอดจน
ข้อมูลใหม่ๆ รายสัปดาห์ในวงการศึกษานานาชาติ สืบค้นเพิ่มเติมได้ที่
www.ncee.org/cieb



ศูนย์การศึกษาและเศรษฐกิจแห่งชาติถูกก่อตั้งในปี 1988 เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มความเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจโลก และใช้บทวิเคราะห์นั้นเพื่อแสวงหาหลักการขับเคลื่อนระบบการศึกษา ตลอดจนเปลี่ยนแปลงนโยบายและพัฒนาการศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การปรับใช้หลักการดังกล่าว สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ www.ncee.org



งานวิจัยอันเป็นที่มาของหนังสือเล่มนี้ได้รับความร่วมมือจากศูนย์พัฒนานโยบายเพื่อโอกาสทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด หรือ SCOPE (Stanford Center for Opportunity Policy in Education) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี 2008 เพื่อส่งเสริมการวิจัย นโยบาย และแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาระบบการศึกษาที่มีคุณภาพสูงและเสมอภาคในสหรัฐอเมริกาและนานาชาติ

1

•

นโยบายด้านการศึกษา
ในนานาประเทศ

ครูสามคนรุ่มล่อมแล็บท็อปคอมพิวเตอร์ (ลิงก์ 1-1) ณ ห้องสมุด
โรงเรียนมัธยมศึกษาครานจีในสิงคโปร์ ครูอาวูโสโรสมิเลียห์และเพื่อน
ร่วมงานทั้งสองกำลังคร่ำเคร่งหาหรือเกี่ยวกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
หรือ GIS (Geographic Information System) รวมถึงวิธีการใช้เทคโนโลยี
ดังกล่าวประกอบการสอนวิชาภูมิศาสตร์ กลุ่มของครูทั้งสามเป็นเพียง
หนึ่งในหลายต่อหลายกลุ่มที่ทุ่มเทเวลาตลอดปีดำเนินโครงการวิจัยเพื่อ
สร้างสรรค์ทรัพยากรการเรียนรู้ใหม่ๆ

ครูเหล่านี้จะแลกเปลี่ยนผลการดำเนินโครงการวิจัยซึ่งกันและกัน
ในเทศกาลการเรียนรู้ประจำปีอันมีนักวิชาการ นักการศึกษา และบุคลากร
ทางการศึกษาจำนวนมากเข้าร่วม ตลอดจนมีรางวัลมอบให้แก่โครงการวิจัย
ที่ดีที่สุด โรสมิเลียห์หัวเราะขณะเส้าว่า ไม่มีครูคนใดในกลุ่มที่คุ้นเคยกับการ
ใช้งาน GIS ทว่าหลังจากที่ได้เรียนรู้ร่วมกัน พวกเขาสามารถประยุกต์ใช้
เทคโนโลยีดังกล่าวในการดำเนินโครงการวิจัยภาคสนามร่วมกับนักเรียน
ผู้เห็นว่าชั้นเรียนใหม่นี้สนุกสนานและน่าดึงดูดใจ เธออธิบายว่า

หากคุณเป็นครูที่เอาแต่สอนด้วยวิธีเดิมๆ โดยที่ไม่รู้ว่าครูคนอื่น ๆ กำลังทำอะไรอยู่ หรือไม่รู้ว่ามีการจัดการเรียนรู้อื่นๆ หรือไม่ คุณคงเป็นครูที่น่าเบื่อไม่น้อย และเด็ก ๆ คงไม่เห็นว่าคุณเรียนของคุณ น่าสนใจ ... การสอนนั้นมีชีวิต ... คนเป็นครูจึงต้องเรียนรู้อยู่เสมอเช่นกัน

นอกจากชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (professional learning community) เหล่านี้ ครูทุกคนในโรงเรียนมัธยมศึกษาครานจึงยังเข้าร่วมกิจกรรม “เรียนรู้และเติบโต” (Learn and Grow) หรือการพัฒนาทางวิชาชีพ ในระดับโรงเรียนทุกสองสัปดาห์ โดยจะมีครูอาวุโสเป็นผู้แนะนำและสาธิตแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างเฉพาะเจาะจงในการฝึกอบรม “ครูผู้เปี่ยมทักษะ” (Skillful Teacher) ครูเหล่านี้ยังใช้เวลา 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์นอกเวลาปฏิบัติงานเพื่อออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมในชั้นเรียนหรือดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกันภายในภาควิชา ครูอาวุโสเช่นโรสมีสิทธิ์จะคอยชี้แนะครูใหม่ รวมถึงครูจากโรงเรียนอื่นๆ นับสิบแห่งที่อยู่ร่วมเครือข่ายหรือกลุ่มการเรียนรู้เช่นนี้ และครูผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมที่สนับสนุนโดยครูต้นแบบในวิทยาลัยครูสิงคโปร์ ประสบการณ์ที่ครูเหล่านี้ได้รับจะนำมาซึ่งโอกาสในการพัฒนาทักษะและการเติบโตในอาชีพเพื่อส่งต่อความเชี่ยวชาญถึงผู้อื่นต่อไป

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของครูเหล่านี้ไม่ใช่ผลงานของโรงเรียนแห่งใดแห่งหนึ่งหรือผู้บริหารที่เปรี๊ยะปราดคนหนึ่งคนใด ทว่าโอกาสในการร่วมปฏิบัติงานและเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูทั้งในโรงเรียนมัธยมศึกษาครานจึและโรงเรียนอื่นๆ ในท้องถิ่นนั้น เป็นกลไกหนึ่งในระบบนโยบายด้านการศึกษาของสิงคโปร์

การลงทุนอย่างมหาศาลในการศึกษาและระบบการศึกษาที่ได้รับการออกแบบอย่างพิถีพิถันของสิงคโปร์นั้นเป็นที่เลื่องลือในระดับสากล ทว่าไม่ใช่เพียงแต่สิงคโปร์เท่านั้น งานวิจัยจำนวนมากไม่บ่อยพบว่า ประเทศ

ที่มีระบบการศึกษาอันทรงประสิทธิภาพล้วนแต่มีกลไกการพัฒนา ส่งเสริม และระดับประกันการเรียนรู้ตลอดจนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ของครูและผู้บริหารโรงเรียน (Barber & Mourshed, 2007; Lee, Lee, & Low, 2013; Tucker, 2011) ประเทศเหล่านี้ไม่เพียงแต่ยกย่องครูเป็น รายบุคคล หากยังอำนวยความสะดวกให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนได้แบ่งปันความเชี่ยวชาญแก่กัน และกัน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการศึกษาทั้งระบบ และนอกจาก ประเทศเหล่านี้จะส่งเสริมวิถีปฏิบัติใหม่ๆ ให้ครูแล้ว ยังต่อยอดวิถีปฏิบัติ อันสร้างสรรค์เหล่านั้นไปสู่ระบบการศึกษา โดยไม่ปล่อยให้เป็นการพิเศษ ของโรงเรียนเพียงไม่กี่แห่งหรือครูเพียงไม่กี่คน

หนังสือเล่มนี้มุ่งอธิบายกลไกแห่งปาฏิหาริย์นี้ ระบบการศึกษา อันทรงประสิทธิภาพกำหนดชุดนโยบายที่สอดคล้องกันซึ่งออกแบบมา เพื่อรับรองคุณภาพการเรียนการสอนในหลากหลายพื้นที่ได้อย่างไร และอะไรคือผลลัพธ์เชิงประจักษ์ของนโยบายเหล่านั้น โดยนำเสนอผ่านการวิเคราะห์การดำเนินงานในเจ็ดพื้นที่ศึกษาจากสามทวีปและห้าประเทศ ที่ได้พัฒนาระบบนโยบายด้านการศึกษานครอบคลุม ได้แก่ สิงคโปร์ ฟินแลนด์ รัฐนิวเซาท์เวลส์และวิกทอเรียในออสเตรเลีย รัฐแอละแบมาและ ออนแทรีโอในแคนาดา รวมถึงเทศบาลนครเซี่ยงไฮ้ในจีน

เพื่อตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียนที่เพิ่มทวีขึ้น และพิชิต มาตรฐานการเรียนรู้ที่ท้าทายยิ่งขึ้นซึ่งออกแบบมาเพื่อบรรลุความคาดหวัง แห่งศตวรรษที่ 21 ระบบการศึกษาเหล่านี้ต่างมุ่งพัฒนาและส่งเสริม การเรียนการสอนที่มีคุณภาพยิ่งขึ้นในทุกๆ โรงเรียน หนังสือเล่มนี้จะ อธิบายว่ารัฐบาลในแต่ละประเทศได้รับรองออกแบบวางแผน และขับเคลื่อน กลไกซึ่งเราเรียกว่า ระบบการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ อย่างไร ตลอดจนมีแง่มุมใดบ้างที่เราสามารถถอดบทเรียนจากระบบดังกล่าว

นโยบายใดบ้างที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้

การสรรสร้างระบบดังกล่าวมิได้อาศัยเวทมนตร์ แต่อาศัยนโยบายที่มีทิศทางชัดเจนของทุกภาคส่วนที่มีบทบาทกำหนดคุณสมบัติของบุคลากรทางการศึกษาและทิศทางการปฏิบัติงานของครู

- *การสรรหา:* ค้นหาและคัดเลือกบุคคลที่มีส่วนผสมอันลงตัวระหว่างความเป็นเลิศทางวิชาการ และบุคลิกที่เหมาะสมในการเป็นครูที่มีประสิทธิภาพ
- *การฝึกหัดครู:* สร้างครูผู้เข้าใจเนื้อหาและกลวิธีถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างลึกซึ้ง ร่วมกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อแปลงความเข้าใจเหล่านั้นเป็นการสอนที่มีคุณภาพ
- *การแนะแนวและระบบพี่เลี้ยง:* เปิดโอกาสให้ครูใหม่ได้ร่วมสังเกตชั้นเรียน วางแผนการเรียนการสอน และเรียนรู้จากครูผู้มากประสบการณ์ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นอาชีพ
- *การเรียนรู้ทางวิชาชีพ:* สร้างโอกาสในการเรียนรู้ เพื่อให้ครูได้แบ่งปันความเชี่ยวชาญซึ่งกันและกันและคอยหมั่นปรับปรุงการปฏิบัติงานอยู่เสมอ
- *การประเมินและการให้คำแนะนำ:* ออกแบบกลไกการดำเนินงานเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอนของครู และสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองต่อไปในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพ
- *การเติบโตในอาชีพและภาวะผู้นำทางการศึกษา:* นำเสนอช่องทางเพื่อความก้าวหน้าและการเติบโตเป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้เปี่ยมพลังแก่ครู

นโยบายเหล่านี้ล้วนเกี่ยวพันกัน กลยุทธ์การสรรหาบุคคลผู้มีศักยภาพที่จะเป็นผู้สอนที่ดีอาจส่งผลให้สถาบันผลิตครูสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ขณะเดียวกัน หลักสูตรการฝึกหัดครูคุณภาพสูงของสถาบันย่อมเป็นเสมือนแม่เหล็กดึงดูดผู้สมัครที่มีศักยภาพ

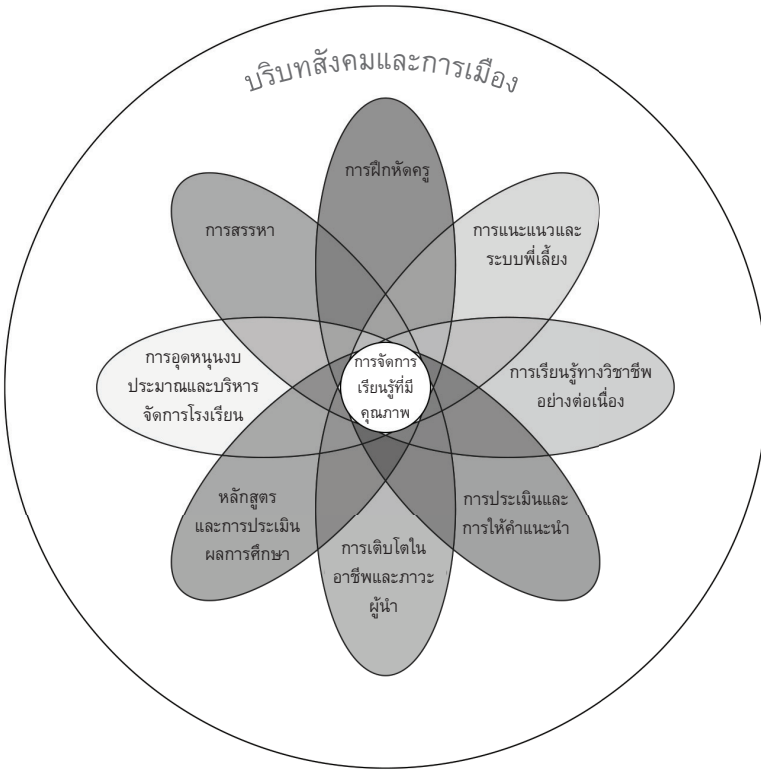
การแนะแนวและระบบพี่เลี้ยงซึ่งมีส่วนช่วยปรับระดับประคองครูใหม่ระหว่างการเริ่มต้นอาชีพเป็นขั้นตอนที่ช่วยลดอัตราการลาออก ตลอดจนช่วยสร้างเสริมประสบการณ์และประสิทธิภาพของครู (Darling-Hammond, 1998; Ingersoll & Strong, 2011) ในทำนองเดียวกัน เมื่อครูผู้มากประสบการณ์ได้รับโอกาสในการให้คำแนะนำแก่ครูใหม่ ก็อาจช่วยส่งเสริมความพึงพอใจในอาชีพ การคงอยู่ในวิชาชีพ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการสั่งสมความเชี่ยวชาญเช่นกัน การติชมและสะท้อนคิดที่มีคุณภาพจะสนับสนุนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ชับเน้นจุดที่ควรพัฒนาเพื่อสนับสนุนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป และเมื่อการสอนกลายเป็นกิจกรรมสาธารณะที่เปิดให้บุคลากรแบ่งปันและรับฟังคำติชมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานซึ่งกันและกัน องค์รวมของวิชาชีพทางการศึกษาจึงเข้มแข็งขึ้น

นอกจากนโยบายเกี่ยวกับครูข้างต้น การเข้าใจว่านโยบายด้านการศึกษาอื่นๆ สร้างและส่งเสริมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพอย่างไรก็สำคัญเช่นกัน

- *หลักสูตร การประเมินผลการศึกษา และภาระรับผิดชอบของโรงเรียน* กำหนดความคาดหวังต่อการจัดการเรียนรู้ของครู และความคาดหวังต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งจะกำหนดทิศทางของการจัดการเรียนรู้ต่อไป
- *การอุดหนุนงบประมาณแก่โรงเรียน* กำหนดปริมาณทรัพยากร และการสนับสนุนที่ครูจะได้รับเพื่อการปฏิบัติงาน รวมถึงทิศทางการจัดสรรทรัพยากรดังกล่าวอย่างเสมอภาค
- *การบริหารจัดการโรงเรียน และการจัดสรรตารางเวลา* ส่งผลต่อเวลาที่ครูสามารถใช้ปฏิบัติงานและเรียนรู้ร่วมกับครูคนอื่นๆ

นโยบายเหล่านี้ทำงานภายใต้บริบทสังคมและการเมืองหนึ่งๆ ซึ่งกำหนดสภาพและเงื่อนไขของโรงเรียน การสนับสนุนที่นักเรียนและครอบครัวจะได้รับ และการออกแบบตลอดจนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ดังแสดงในแผนภาพ 1-1

แผนภาพ 1-1 นโยบายในระบบการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้



การบังคับใช้นโยบายและการกำหนดจุดสำคัญของระบบนโยบายด้านการศึกษาในแต่ละประเทศและแต่ละรัฐนั้นย่อมแตกต่างกันออกไป เพราะต่างตอบสนองต่อโจทย์ทางการศึกษาที่หลากหลาย ตัวอย่างเช่น ฟินแลนด์ให้ความสำคัญกับการสรรหาและการฝึกหัดครูอย่างกวาดขัน สิงคโปร์มีการเรียนรู้ทางวิชาชีพพร้อมกันและเส้นทางการเติบโตทางสายอาชีพที่มั่นคงเป็นอาวุธหลัก ในขณะที่เขี่ยงไฮ้เน้นไปที่การจัดสรรเวลาสำหรับการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ร่วมกันของครูในโรงเรียน นำไปสู่การฝึกฝน

ครูใหม่อย่างเข้มข้น ตลอดจนการปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูทุกคน ภายใต้ระบบนโยบายอันทรงประสิทธิภาพนั้น แม้จุดสำคัญและสมดุลระหว่างนโยบายจะแตกต่างกัน ทว่าไม่มีองค์ประกอบใดข้างต้นที่ถูกละเลย

ทุกประเทศต่างเผชิญกับสถานการณ์และบริบททางการศึกษาที่แตกต่างกัน ทิศทางการขับเคลื่อนนโยบายจึงจำต้องแตกต่างกัน และเมื่อในแต่ละบริบทย่อมประกอบไปด้วยอุปสรรคจำเพาะ อุปสรรคเหล่านั้นจึงต้องถูกกล่าวถึง เพื่อมิให้การปรับใช้นโยบายในบริบทอื่น ๆ นั้น เข้าตำรา “ทำดีที่เหลว” อย่างไรก็ตาม ลักษณะและองค์ประกอบร่วมจำนวนหนึ่งปรากฏชัดขึ้นท่ามกลางบริบทอันแตกต่างหลากหลายเหล่านี้ ซึ่งการวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบร่วมอย่างรอบคอบจะนำไปสู่การถอดบทเรียนเพื่อการพัฒนาโยบายด้านการศึกษา ตลอดจนแนวทางการจัดการเรียนรู้ในประเทศและในบริบทอื่น ๆ ต่อไป

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ปัจจัยซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของนักเรียนนั้นซับซ้อน เราจึงหลีกเลี่ยงการให้คำอธิบายเพียงผิวเผินหรือสูตรสำเร็จเพื่อแก้ไขปัญหา และหันมาใช้คำอธิบายว่าด้วยนโยบายด้านการศึกษาต่าง ๆ ร่วมกับการบังคับใช้นโยบายในประเทศเหล่านี้ ผ่านการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องหลายร้อยฉบับ บทสัมภาษณ์ของบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับในแต่ละประเทศ รวมถึงการสังเกตชั้นเรียนอย่างใกล้ชิด (ดูภาคผนวก ก สำหรับระเบียบวิธีวิจัย) เรายังประเมินบทบาทของนโยบายเหล่านี้ในการปฏิบัติการสอนที่มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการเรียนรู้ และเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อระบบเศรษฐกิจของศตวรรษที่ 21 ที่นับวันยิ่งทวีความซับซ้อนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ เรายังมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดเผยบทเรียนรวมถึงหลักการซึ่งอาจจะสร้างแรงบันดาลใจในการประยุกต์ใช้นโยบายเหล่านี้แก่ผู้กำหนดนโยบายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในประเทศอื่น ๆ

เพราะเหตุใดจึงต้องศึกษานโยบายด้านการศึกษาในนานาชาติ

งานวิจัยทางการศึกษาจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ทั่วโลกต่างชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของบุคลากรทางการศึกษาที่มีบทบาทต่อระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ หลังจากที่บาร์เบอร์และเมอร์เซด (Barber & Mourshed, 2007) ได้ศึกษาระบบการศึกษาจำนวน 25 ระบบ พวกเขาพบว่าประเทศเหล่านี้มีคุณลักษณะบางประการร่วมกัน ประการแรกนโยบายด้านการศึกษาที่ออกแบบมาเพื่อเฟ้นหาผู้มีทักษะและคุณสมบัติเหมาะสมแก่การเป็นครู ค่าตอบแทนที่โดดเด่นซึ่งจะดึงดูดผู้สมัครที่มีศักยภาพ รวมถึงมาตรฐานที่ตั้งเอาไว้สูงสำหรับการรับสมัครเข้าเรียนและการให้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันผลิตครู คุณลักษณะเหล่านี้ร่วมกันยกระดับสถานะของวิชาชีพทางการศึกษา นำไปสู่กระบวนการจ้างงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ประการที่สอง การฝึกหัดครูในประเทศเหล่านี้ให้ความสำคัญแก่ทั้งทฤษฎีการศึกษาและการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ ทั้งยังมีนโยบายที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้ค้นหาพื้นที่ที่ตนเองเชี่ยวชาญและเติบโตต่อไป ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และได้พัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน การฝึกสอนและการให้โอกาสในการเรียนรู้ทางวิชาชีพเหล่านี้ล้วนสนับสนุนพัฒนาการและภาวะผู้นำทางการศึกษาของครู

ประการที่สาม ระบบการศึกษาเหล่านี้สร้างสรรคัลไกที่รับประกันว่านักเรียนทุกคนจะเข้าถึงการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ไม่ใช่แค่เพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ดังระบุในรายงานการวิจัยว่า

การคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมแก่การเป็นครูและพัฒนาพวกเขาให้เป็นผู้สอนที่เก่งกาจนั้น เป็นการเพิ่มศักยภาพให้แก่โรงเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอน นำมาซึ่งผลลัพธ์ทางการศึกษาที่ดีขึ้น แต่ระบบการศึกษาที่ทรงประสิทธิภาพก้าวไปได้ไกลกว่านั้น

ด้วยการออกแบบกลไกเพื่อรับรองว่าเด็กทุกคนจะได้รับประโยชน์
จากศักยภาพที่ถูกพัฒนานี้ด้วย (Barber & Mourshed, 2007,
หน้า 34)

ไม่เพียงแต่แจกจ่ายทรัพยากรให้นักการศึกษาที่มีคุณภาพและ
งบประมาณแก่โรงเรียนต่างๆ อย่างเท่าเทียม กลไกการดำเนินงานข้างต้น
ยังครอบคลุมการให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษา การดูแลสุขภาพ และ
สวัสดิการแก่นักเรียน เพื่อให้เข้าถึงการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ งานวิจัย
โดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือ OECD
(Organization for Economic Cooperation and Development) พบว่า
การจัดสรรทรัพยากรที่ตรงกับความต้องการของนักเรียน ช่วยลดผลกระทบ
ที่เกิดจากฐานะทางเศรษฐกิจของนักเรียนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
พวกเขาได้ (OECD, 2013a, 2013b)

แม้ความสำคัญของการค้นหา ฝึกหัด และพัฒนาบุคลากร
ทางการศึกษานั้นจะเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป ทว่าความเข้าใจเกี่ยวกับ
วิธีการขับเคลื่อนระบบการศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน วิธีการออกแบบ
หลักสูตร การประเมินผลการศึกษา ตลอดจนการจัดการภาวะรับผิดชอบ
ของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษา เพื่อสร้างระบบ
การจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ที่ครอบคลุมนั้นยังไม่แพร่หลาย
เท่าไรนัก และเราได้ศึกษาปัญหาดังกล่าวเช่นกัน

ระบบนโยบายที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพนั้นมีความ
สำคัญอย่างยิ่งต่อช่วงเวลาที่ย่อมนองค์ความรู้ต่างๆ ขยายตัวและ
เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์
ชี้ว่า ระหว่างปี 1999-2003 นั้น มีศาสตร์ใหม่ๆ ที่ถูกคิดค้นขึ้นมากกว่า
ศาสตร์ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาในยุคก่อนหน้าทั้งหมดรวมกัน (Lyman &
Varian, 2003) และยังเพิ่มพูนยิ่งขึ้นทุกขณะ องค์ความรู้ทางเทคโนโลยี
เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าในทุกๆ 11 เดือน และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

เหล่านั้นก็เข้าแทนที่งานซึ่งครั้งหนึ่งเคยสร้างอาชีพให้แก่เหล่าแรงงานไร้ฝีมือ คอมพิวเตอร์ในปัจจุบันไม่เพียงช่วยคุณเช็กอินที่ท่าอากาศยานและชำระเงินที่ร้านสะดวกซื้อเท่านั้น พวกมันยังสามารถทำงานร่วมกับวิทยาการหุ่นยนต์เพื่อทำความสะอาดบ้าน ผ่าตัด และควบคุมรถยนต์ไร้คนขับได้แล้ว

นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ดได้คาดการณ์ไว้ว่า จากตำแหน่งงานมากกว่า 700 ตำแหน่งในสหรัฐอเมริกาทุกวันนี้ ร้อยละ 47 มีแนวโน้มจะถูกแทนที่ด้วยคอมพิวเตอร์ (Frey & Osborne, 2013) ในขณะที่อาชีพซึ่งเติบโตรวดเร็วที่สุด (และได้รับค่าตอบแทนมากที่สุด) ในระบบเศรษฐกิจปัจจุบันเพิ่งถือกำเนิดขึ้นเมื่อไม่กี่สิบปีที่ผ่านมา เช่น ผู้พัฒนาแอปพลิเคชันโทรศัพท์มือถือ นักยุทธศาสตร์ดิจิทัล นักวิจัยคลังข้อมูล การตลาด ผู้ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์ และผู้เชี่ยวชาญด้านความยั่งยืน (Casserly, 2012)

เด็ก ๆ ที่เข้าโรงเรียนในวันนี้จะสำเร็จการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพที่ยังไม่มีในปัจจุบัน ใช้อ็องค์ความรู้ที่ยังไม่ถูกค้นพบและเทคโนโลยีที่ยังไม่มีใครคิดค้น เติญหน้ากับปัญหาซับซ้อนที่ผู้คนในรุ่นนี้ไม่อาจแก้ไข ดังนั้น ทักษะสำคัญที่เหล่านายจ้างต้องการจึงไม่ใช่เพียงความสามารถในการปฏิบัติตามคำสั่งและคำนวณเงินทอน ทว่ายังรวมถึงความสามารถในการทำความเข้าใจข้อมูลและสถานการณ์อันซับซ้อน การคิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขปัญหอันแปลกใหม่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้บริบทวัฒนธรรมที่หลากหลาย การจัดการสื่อหลากหลายประเภทและข้อมูลเชิงปริมาณอย่างมีชั้นเชิง ผู้เรียนในวันนี้ต้องทำได้มากกว่าเพียงกลืนความรู้พื้นฐานที่ถูกป้อนให้ พวกเขาต้องสามารถค้นหา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และประยุกต์ใช้อ็องค์ความรู้เพื่อริเริ่มแนวคิดใหม่ๆ หาคำตอบ และก้าวข้ามอุปสรรคต่างๆ ด้วยการสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ การฝ่าฟันปัญหาพร้อมกับผู้อื่น รวมถึงความสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต

ขณะเดียวกัน การย้ายถิ่นฐานที่เพิ่มขึ้นทั่วโลกก็ได้สร้างสังคมที่มีความหลากหลายยิ่งขึ้นด้วย เด็ก ๆ มีแนวโน้มจะใช้งานสื่อสังคมออนไลน์หลายประเภท บัจฉัยเหล่านี้ได้เพิ่มความใกล้ชิดและการติดต่อระหว่างผู้คนที่มีมุมมองและวัฒนธรรมแตกต่างกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดังกล่าวย่อมทำให้เกิดความคิด นวัตกรรม และความเป็นไปได้ใหม่ๆ ตลอดจนเกิดความเปลี่ยนแปลงในความเข้าใจดั้งเดิมของพวกเขาว่าด้วยสังคมพลเมือง และประชาธิปไตย

แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ในบริบทปัจจุบันจึงแตกต่างอย่างยิ่งจากแนวทางการจัดการเรียนรู้ในอดีตซึ่งเพียงมุ่งให้นักเรียนจำนวนหนึ่ง “ศึกษาจนจบหลักสูตร” และ “อ่านหนังสือจนจบ” เพื่อประสบความสำเร็จ ในขณะที่นักเรียนอีกจำนวนหนึ่งล้มเหลว การจะช่วยเหลือนักเรียนที่เต็มไปด้วยความแตกต่างหลากหลายให้สามารถเรียนรู้ทักษะซึ่งในอดีตสงวนไว้แก่นักเรียนเพียงหยิบมือั้นครูจะต้องเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ไม่น้อยเช่นกัน ครูต้องเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและยึดหยุ่นยิ่งขึ้น เข้าใจศาสตร์แห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ เข้าใจว่าเด็ก ๆ มีวิธีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างไรในบริบทวัฒนธรรมหนึ่งๆ ทั้งโดยทั่วไปและเฉพาะบุคคล ทั้งในระดับเนื้อหาวิชาหนึ่งๆ และในระดับองค์ความรู้ที่เชื่อมโยงกันระหว่างหลากหลายวิชา ครูจะต้องเข้าใจวิธีการส่งเสริมทักษะภาษาของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนท้องถิ่นหรือนักเรียนต่างชาติ ครูต้องพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการวิเคราะห์และการใช้เหตุผล และยังคงประยุกต์เทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้ากับการสอนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

การสอนแบบ “ปากก็ไกว ซอส์ก็แกว่ง” <Chalk and talk - การสอนที่มีครูเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้> ที่เคยใช้เพื่อป้อนเนื้อหาแก่นักเรียนจะต้องถูกแทนที่ด้วยการสอนที่ครูส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ (applied learning) ครูต้องสามารถรวบรวมตลอดจนวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อให้แน่ใจว่านักเรียนทุกคนกำลังเกิดการเรียนรู้ รวมถึง

ใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างเพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนแต่ละคนในชั้นเรียนหนึ่งๆ ความคาดหวังเหล่านี้บ่งบอกถึงวิธีที่ควรใช้ในการฝึกหัดครู ความช่วยเหลือที่ครูควรจะได้รับเมื่อเริ่มต้นอาชีพ และการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ควรทำอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาและคงคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน

นอกจากการปฏิบัติหน้าที่และบทบาทของครูทั้งในชั้นเรียนและในสถานที่อื่นๆ นักการศึกษาต้องเรียนรู้ที่จะออกแบบปรับปรุงโรงเรียนและระบบการศึกษาเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว และรัฐบาลเองก็ต้องทบทวนและเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษา บทบาทของโรงเรียน เนื้อหาที่เด็กๆ ต้องเรียนรู้ รวมถึงแนวทางการจัดการเรียนรู้เช่นกัน ดังนั้น การให้ความสำคัญแก่ทุกนโยบาย การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนโยบายตลอดจนบทบาทของนโยบายหนึ่งๆ ในระบบนโยบายด้านการศึกษา จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นต่อการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการใหม่ๆ

ท่ามกลางประเด็นเหล่านี้ เราให้ความสำคัญกับ *การจัดการเรียนรู้ (teaching)* เป็นหลัก เพราะเป็นจุดที่นโยบายทางทฤษฎีถูกนำมาประยุกต์ใช้ในโลกแห่งความเป็นจริง คือเป็นจุดที่ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน เนื้อหา และกระบวนการเรียนรู้ปรากฏขึ้นและสามารถพัฒนาได้จนถึงขีดสุด ซึ่งครูเป็นผู้สนับสนุนการพัฒนากระบวนการนั้น และทุกๆ การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของครูทุกคน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกสรรและการออกแบบเนื้อหา การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ การสาธิต หรือการให้ความช่วยเหลือที่จำเป็น ล้วนแต่เป็นสื่อกลางที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น

เพราะเหตุใดจึงต้องเรียนรู้จากระบบการศึกษาเหล่านี้

ระบบการศึกษาต่างๆ ที่เราเลือกศึกษาเกิดจากการลงแรงมหาศาลเพื่อปรับปรุงคุณภาพระบบการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ด้วยนโยบายที่สอดคล้องกัน ระบบการศึกษาเหล่านี้ยังประสบความสำเร็จ